

170 років від дати створення
Харківського ветеринарного училища

90 років з часу створення
Інституту тваринництва стенових
районів імені М.Ф. Іванова
«Асканія-Нова» –
Національного наукового
селекційно-генетичного центру
з вівчарства

75 років з часу заснування
Інституту захисту рослин НААН

60 років з часу заснування
Інституту сільськогосподарської
мікробіології та агропромислового
виробництва НААН

друкарня-видавництво
ТВОРИ
творимо разом

ISBN 978-966-749-678-0

9 789669 149678

www.tvoru.com.ua

2021 – КАЛЕНДАР ЗНАМЕННИХ І ПАМ'ЯТНИХ ДАТ
В ІСТОРІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ДОСЛІДНОЇ СПРАВИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА НАУКОВА
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКА БІБЛІОТЕКА

2021 КАЛЕНДАР

ЗНАМЕННИХ І ПАМ'ЯТНИХ ДАТ В ІСТОРІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ДОСЛІДНОЇ СПРАВИ УКРАЇНИ

ТКАЧЕНКО
Федір Антонович
(1921–1985)

ЖУКОВ
Анатолій Борисович
(1901–1979)

ІВАНОВ
Михайло Федорович
(1871–1935)

ТАЛАНОВ
Віктор Вікторович
(1871–1936)

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНА НАУКОВА
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКА БІБЛІОТЕКА

КАЛЕНДАР

*ЗНАМЕННИХ І ПАМ'ЯТНИХ ДАТ
В ІСТОРІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ
ДОСЛІДНОЇ СПРАВИ УКРАЇНИ
НА 2021 РІК*

Вінниця
«ТВОРИ»
2020

Рекомендовано до друку вченою радою
Національної наукової сільськогосподарської бібліотеки НААН
29 листопада 2020 р. (протокол №10)

Укладачі:

В. А. Вергунов – доктор сільськогосподарських наук, професор, академік НААН, іноземний член РАСГН, директор ННСГБ НААН;

Х. М. Дмитрієва – кандидат сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник сектору наукової бібліографії та біографістики ННСГБ НААН;

С. Д. Коваленко – кандидат історичних наук, старший науковий співробітник, завідувач сектору наукової бібліографії та біографістики ННСГБ НААН;

О. В. Корзун – доктор історичних наук, доцент, старший науковий співробітник сектору наукознавства ННСГБ НААН;

Д. Ю. Корзун – старший науковий співробітник сектору наукової бібліографії та біографістики ННСГБ НААН.

К 17 **Календар знаменних і пам'ятних дат в історії сільськогосподарської дослідної справи України на 2021 рік** / НААН, Нац. наук. с.-г. б-ка ; уклад.: В. А. Вергунов, Х. М. Дмитрієва, С. Д. Коваленко, О. В. Корзун, Д. Ю. Корзун ; за наук. ред. В. А. Вергунова. Київ: Вінниця : ТОВ «ТВОРИ», 2020. 284 с.

ISBN 978-966-949-698-0

У виданні відображено визначні та пам'ятні дати в історії сільськогосподарської дослідної справи України на 2021 рік. Календар вміщує перелік знаменних подій в галузевій науці, біографічні відомості видатних науковців-ювілярів відповідно до загальноприйнятого західноєвропейського (Григоріанського) календаря.

Книга стане у нагоді дослідникам історії аграрної науки та дослідної справи, фахівцям, викладачам, аспірантам вищих аграрних закладів освіти, бібліотекарям, всім, хто цікавиться історією вітчизняної сільськогосподарської науки.

УДК 006.95:001:63(477)“2021”

© ННСГБ НААН, 2020

© ТОВ «ТВОРИ», 2020

ISBN 978-966-949-698-0

ВІД УКЛАДАЧІВ

Визначальну роль у сучасному глобалізованому світі відіграє наука і техніка. Інтеграція України до загальноєвропейського науково-освітнього простору потребує принципово нових форм і підходів вивчення природничих, технічних і соціогуманітарних дисциплін. Об'єднувальною ланкою між набутими знаннями про досягнення у природничо-технічній сфері із політичними, соціально-економічними змінами в державі є порівняно нова дисципліна – «Історія науки і техніки». Об'єктом цього дослідницького проекту є розкриття місця, ролі та закономірностей розвитку вітчизняної науки і техніки в діяхронно-синхронному вимірі з найдавніших часів до сьогодення, визначення та характеристика сутності й особливостей найважливіших етапів їх розвитку, а також їхнього місця в суспільному житті з можливістю окреслення їх ролі в історичному поступі людської цивілізації. Такий підхід сприяє усвідомленню цілісності науки як соціокультурного феномену.

В умовах розвитку науково-технічного прогресу перед кожною країною постає завдання щодо ефективного використання та нарощення свого інноваційного потенціалу. Без сумніву, вітчизняна наука, зокрема аграрна, сьогодні має значні досягнення, які визнаються на світовому рівні. Україна володіє потужним науковим, науково-технічним потенціалом та має відомі у світі наукові школи. Діяльність галузевої академії, як координуючого центру, функціонування спеціальних інститутів і дослідних установ забезпечують модернізацію сільськогосподарської промисловості шляхом впровадження у виробництво інновацій, ефективного нарощування та реалізації новітніх технологій.

Враховуючи, що об'єктом науки поряд з іншими складовими виступає людське суспільство в його розвитку, а також людина та її діяльність, необхідною умовою кожного дослідження історії науки й техніки є не лише аналіз еволюційних процесів формування наукової теорії, генези закономірностей її розвитку тощо, а й вивчення творчої спадщини відомих постатей, які заклали фундамент для становлення окремих галузей та стали рушійною силою процесу розгортання досліджень у багатьох наукових напрямках. Методологія персоніфікованого підходу базується на змістовій основі досліджень – персоналіях. Саме такий підхід дає можливість репрезентувати доробок ученого, галузевого фахівця як представника наукової думки в певну історичну епоху.

Зважаючи на таке, даний «Календар...» покликаний стати допоміжною базою для ґрунтовного вивчення історичних закономірностей становлення та розвитку вітчизняної аграрної науки і дослідної справи.

Видання складається із трьох розділів, іменного покажчика та додатків. У першому розділі «Визначні діячі сучасності» розміщено біографічні довідки провідних науковців системи НААН, а також навчальних закладів аграрного профілю, які святкуватимуть ювілеї у 2021 році: у другому – «Історичні постаті» – наведено біографічні нариси до ювілейних дат народження видатних учених минулого; третій розділ – «Знаменні події та пам'ятні дати» – слугує інформативним наповненням щодо різних знакових подій в історії сільськогосподарської дослідної справи України. Наступні частини видання – це довідково-інформативний апарат, що дає змогу читачеві ознайомитися з алфавітним переліком прізвищ учених, біографії яких розміщено у збірнику, а також реєстром публікацій біобібліографічної серії «Науково-допоміжні й довідково-інформативні видання», підготовлених спеціалістами ННСГБ НААН.

Збірник адресовано дослідникам історії аграрної науки, іншим науковцям, фахівцям-практикам, викладачам, аспірантам, студентам аграрних вищих і середніх навчальних закладів та усім, хто цікавиться історією природознавчих наук. До його підготовки залучено співробітників підвідомчої мережі науково-дослідних установ НААН та галузевих ВНЗ. Це видання не претендує на вичерпність інформаційного матеріалу, тому всі зауваження та побажання приймемо з вдячністю.

РОЗДІЛ 1. ВИЗНАЧНІ ДІЯЧІ СУЧАСНОСТІ

СІЧЕНЬ

65 років від дня народження

ПАСТУХОВА Валерія Івановича

*Вчений у галузі механізації
сільськогосподарського виробництва, доктор
технічних наук, професор, академік
міжнародної академії аграрної освіти*

Народився 1 січня 1956 р. в с. Кам'яна Яруга Чугуївського району Харківської області. В 1978 році закінчив факультет механізації сільського господарства Харківського інституту механізації та електрифікації сільського господарства (ХІМЕСГ) (нині Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка).

Наукову діяльність В.І. Пастухов розпочав ще у студентські роки. Після закінчення інституту був направлений на науково-педагогічну роботу на кафедру експлуатації машинно-тракторного парку. Плідно поєднував роботу науковця і викладача. Під його керівництвом були створені перші студентські науково-виробничі загони, з якими він впроваджував наукові розробки в сільськогосподарських підприємствах регіону.

Після закінчення аспірантури у 1988 р. захистив кандидатську дисертацію на тему «Дослідження конструкції і обґрунтування параметрів розчинника туків гідравлічного підживлювача сільськогосподарських культур». З 1989 р. працював на посаді старшого викладача, потім – доцента кафедри експлуатації машинно-тракторного парку.

У 1991 р. В.І. Пастухов був обраний деканом факультету механізації сільського господарства.

відносин Інституту проблем національної безпеки Ради національної безпеки і оборони України.

У 1996 р. Анатолій Дмитрович у раді з вивчення продуктивних сил України НАН України захистив кандидатську дисертацію на тему «Удосконалення землевпорядкування в умовах реформування земельних відносин». Автор 156 наукових праць, зокрема 12 монографій, присвячених проблемам земельних відносин в Україні. Співавтор Земельного кодексу України, Закону України «Про оренду землі», проектів указів Президента України, постанов і розпоряджень Кабінету Міністрів України, значної кількості нормативно-методичних документів у сфері земельних відносин та їх землевпорядного забезпечення.

Інформацію отримано з Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва.

80 років від дня народження

МАЗОРЕНКА Дмитра Івановича

Вчений в галузі землеробської механіки, механізації сільського господарства та сільгоспмашинобудування, організатор вищої школи, член-кореспондент НААН, Заслужений працівник освіти України, академік Інженерної академії України, Міжнародної академії наук вищої школи, Міжнародної академії аграрної освіти, кандидат технічних наук, професор

Народився 19 серпня 1941 р. на Полтавщині, в с. Пустовійтово

Глобинського району. Загальноосвітню школу закінчив із золотою медаллю. Вищу освіту здобув у Харківському інституті механізації та електрифікації сільського господарства (ХІМЕСГ) за спеціальністю «Механізація сільського господарства», з відзнакою (1965 р.). У навчальному закладі ювіляр пройшов багаторічний шлях від студента до ректора.

У 1971 р. Д.І. Мазоренко захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата технічних наук, у 1976 р. йому було присвоєно вчене звання доцента кафедри сільськогосподарських машин.

Упродовж 1976–1981 рр. – завідувач кафедри деталей машин і підйомно-транспортних машин, 1981–1991 рр. – проректор з навчально-виховної роботи ХІМЕСГ, 1991–1996 рр. – перший

проректор спочатку інституту, а з 1993 р. – Харківського державного технічного університету сільського господарства (ХДТУСГ).

З 1996 р. – ректор Харківського державного технічного університету сільського господарства, а з 2004 р. по 1 жовтня 2012 р. – Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка (ХНТУСГ).

З 2 жовтня 2012 р. по теперішній час – Радник ректора Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка.

У грудні 2002 р. на загальних зборах Української академії аграрних наук обрано членом-кореспондентом УААН відділення механізації та електрифікації сільського господарства.

В період 2003–2012 рр. був Головою Асоціації працівників аграрних закладів вищої освіти України.

Д.І. Мазоренко – автор більше 350 наукових праць, серед яких 23 монографії, 62 авторських свідоцтва і патентів на винаходи, 29 підручників та навчальних посібників. З його наукової школи захищено 3 докторських і 9 кандидатських дисертацій.

Д.І. Мазоренко – член Громадської ради при Міністерстві освіти, науки, молоді та спорту, Науково-технічної ради при Міністерстві аграрної політики та продовольства України, член Правління Української асоціації аграрних інженерів, головний редактор ряду наукових видань, член Правління Євро-Азійської Асоціації з сільськогосподарської інженерії.

За багаторічну сумлінну працю і високий професіоналізм, вагомий особистий внесок у підготовку висококваліфікованих кадрів і розробок науки Д.І. Мазоренко відзначений високими державними, урядовими і галузевими нагородами: Орден «Знак Пошани» (1976); медаль «За доблесну працю» на ознаменування 100-річчя від дня народження В.І. Леніна, (1970); Почесна Грамота Президії Верховної ради УРСР (1980); знак «Винахідник СРСР» (1970); Срібна медаль ВДНГ СРСР, (1990); знаки «Відмінник освіти України», (1992, 1999); трудова відзнака «Знак Пошани» Міністерства аграрної політики України, (2001); «Слобожанська слава» – Почесна відзнака Харківської обласної державної адміністрації, (2004); Почесна Грамота Верховної Ради України «За особливі заслуги перед українським народом», (2005); Почесна Грамота Харківської обласної державної адміністрації, (2008) та низку Почесних грамот і Подяк різних рівнів. Указом Президента України в 1999 р. Д.І. Мазоренку присвоєно почесне звання «Заслужений працівник освіти України». Постановою Президії Інженерної академії України за видатний внесок у розвиток науки і техніки та інженерної справи

Д.І. Мазоренка нагороджено Срібною медаллю імені А.М. Підгорного (2010), Почесна відзнака Української академії аграрних наук (2011); знак «Ушинський К.Д.» Національної академії педагогічних наук України (2011); відзнака навчально-методичних установ цивільного захисту (2011); орден «Інженерна слава» Міжнародного наукового та інженерного співтовариства (2011); знак Відмінник аграрної освіти та науки (2011); Почесний знак Федерації професійних спілок України «За розвиток соціального партнерства» (2011).

Д.І. Мазоренко перебуває в розквіті творчих сил, сповнений планів, знаходиться в неперервному пошуку новацій, користується безперечним авторитетом у державницьких, наукових, освітянських структурах, в своєму університетському колективі, йому притаманні величезна працездатність, надзвичайна скромність, наполегливість в досягненні мети, вміння повести за собою колег, студентів до досягнення нових трудових звершень.

Інформацію отримано з Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка (підготував д.т.н., проф. М.Л. Лисиченко).

80 років від дня народження **РАДЧЕНКА Миколи Кириловича**

Вчений у галузі селекції рослин, кандидат сільськогосподарських наук

Народився 20 серпня 1941 р. у с. Чупахівка Охтирського району Сумської області в сім'ї селян. Після закінчення середньої школи працював робітником у колгоспі. У 1969 р. з відзнакою закінчив Харківський сільськогосподарський інститут за фахом «агроном» зі спеціалізацією «селекція».

У 1978 р. захистив кандидатську дисертацію на тему «Біологія цвітіння і запилення закріплювачів стерильності, їх стерильних аналогів і відновлювачів фертильності озимої м'якої пшениці». У 1994 р. йому присвоєно звання старшого наукового співробітника.

Під керівництвом М.К. Радченка створено і передано на державне сорто випробування вісім сортів озимої м'якої пшениці, із яких Донецька 46, Донецька 48 і Білосніжка висівають у багатьох областях України. Основними напрямками селекційної роботи Миколи Кириловича під час створення сортів пшениці є врожайність,

зимостійкість, якість і стійкість проти вилягання. Велику допомогу селекціонер надає виробництву, знайомить спеціалістів з новими сортами, дає консультації щодо особливостей їхньої агротехніки.

Автор відомих праць: «Завязуємість семян у стерильных растений озимой пшеницы в зависимости от соотношения делянок стерильного аналога и опылителя», «Селекция и семеноводство», «Размеры андроцея и его влияние на степень опыления закрепителей стерильности и восстановителей фертильности озимой пшеницы», «Озимая пшеница Донецкая 46».

М.К. Радченко – учасник виставки досягнень народного господарства України, нагороджений дипломом другого ступеня.

Інформацію отримано з Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва.

75 років від дня народження **БАЛЮКА Святослава Антоновича**

Вчений у галузі ґрунтознавства, доктор сільськогосподарських наук, професор, академік НААН

Народився 27 серпня 1946 р. на станції Вілей Вілеготського району Архангельської області (Російська Федерація) у сім'ї службовців. Після закінчення середньої школи в 1967-1973 рр. навчався на факультеті агрохімії і ґрунтознавства Харківського сільськогосподарського інституту

ім. В.В. Докучаєва.

Із 1967 р. С.А. Балюк працює в Інституті ґрунтознавства та агрохімії імені О.Н. Соколовського: лаборантом (1968–1973), інженером (1973–1975), старшим інженером-ґрунтознавцем (1975–1978); молодшим науковим співробітником (1978–1983); старшим науковим співробітником (1983–1990); провідним науковим співробітником (1990–1991); завідувачем лабораторії (1991–2000); заступником директора (2000–2008). Із червня 2008 р. – директор інституту. Відповідальний редактор міжвідомчого тематичного наукового збірника «Агрохімія і ґрунтознавство», член редколегії журналу «Вісник аграрної науки», голова Технічного комітету стандартизації ТК 142 «ґрунтознавство».

У 1979 р. Святослав Антонович захистив кандидатську дисертацію на тему «Водно-сольовий режим темно-каштанових